

ເມັດພືດແຫຼ່ງວັດທະນະທັມ

ດ້ວຍຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງກຸ່ມຊົນເຜົ່າສ່ວນນ້ອຍທີ່ດຳລົງຊີວິດໃນດິນແດນແຜ່ນດິນໃຫຍ່ເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສຽງໃຕ້ ຈົນຊື່ນຊື່ວ່າ ເປັນສູນລວມຂອງວັດທະນະທັມຂອງເຄື່ອງແຕງກາຍ, ເຄື່ອງປະດັບ ແລະ ສິ່ງຕົກແຕງຕ່າງໆ. ບັນດາກຸ່ມຊົນເຜົ່ານີ້ນັບວ່າເປັນປັດໄຈທີ່ ປຽນແປງສະພາບແວດລ້ອມ, ມີການດຳລົງຊີວິດທຳມາຫຼາກິນຈາກການຖາງປ່າເຮັດໄຮ ແລະ ສ້າງເຂື່ອນກັ້ນຊົນລະປະທານໃຫ້ນ້ຳແກທົ່ງນາ ແລະ ການປູກຝັງ, ແຕ່ໃນຂະນະດຽວກັນ ພວກເຂົາກໍໄດ້ຮັບອິດທິພົນຈາກທຳມະຊາດອອມຂາງ ແລະ ທີ່ພັກພາອາໄສ, ນັບແຕ່ອາຫານການ ກິນຈົນເຖິງວິທີການປູກສາງເຮືອນ ແລະ ການນຸ່ງຖື. ໄໝປານ, ເສັ້ນ ໄໝ, ຝາຍ, ໄມໄຜ ແລະ ເພື່ອງ ແມ່ນລວມແລວແຕ່ຖືກນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນ ການຕໍາແຜນ ແລະ ຖືກທໍໃນຮູບຊົງລວດລາຍຂອງສັດ, ແມງໄມ, ພືດພັນຕົ້ນໄມ ແລະ ພູຜາປາດົງຕ່າງໆ.

Seeds of Culture

STORY AND PHOTOS
BY TARA GUJADHUR &
DR. YUKINO OCHIAI

With dozens of distinct ethnic minority groups, mainland Southeast Asia is a treasure trove of traditional clothing, jewellery, and adornment. These ethnic groups have helped shape their environment, clearing steep mountain slopes for shifting cultivation or creating complex irrigation schemes for paddy fields, but they have also been deeply influenced by their natural surroundings, from what they eat and how they build their homes, to what they wear. Hemp, silk, cotton, bamboo, and vine are used for weaving and motifs depict animals, insects, plants, and mountains.

According to research conducted by Dr. Yukino Ochiai, for centuries, many groups have also used Job's tears, a seed from a local grass plant, for medicine and beads. Called *mak deuay* in Lao, the edible species appears in local snacks and desserts. However, it is the hard-shelled wild varieties which appear in traditional clothing. The seed is small with a beautiful ceramic-like sheen, and has a natural hole through the middle so it does not need to be drilled for stringing. Artisans harvest the seed from plants along small streams or roads, and then painstakingly hand-select a uniform shape and colour, which they will usually then stitch to clothing.

Left picture: Falam Chin headdress. ©Yukino Ochiai
Middle picture: Kachin man in Myanmar. ©Yukino Ochiai
Right picture: TAEC Seed Bead Product ©2016 TAEC

©Yukino Ochiai

Akha woman in Myanmar

©Yukino Ochiai

Akha headpiece with Job's tears.

ໝາກເດືອຍເປັນພືດທີ່ມີການຍາວ ແລະ ໃບທີ່ມີລັກສະນະຄ້າຍໃບຂອງຕົ້ນໝາກສາລີ, ມີສີ່ສາຍພັນ ແລະ ມີສາມລັກສະນະທີ່ເປັນເອກະລັກທີ່ແຕກຕ່າງກັນ, ນັບວ່າເປັນພືດທ້ອງຖິ່ນໃນເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້. ພືດຊະນິດນີ້ແມ່ນພົບຫຼາຍຕາມແຄມນ້ຳ, ເຂດໜອງນ້ຳ, ຍັງເກີດໃນທີ່ກ້ວາງ ຫຼື ຕາມທາງ, ບ້ານເຮືອນ.

ເປັນຫຍັງຈຶ່ງເອີ້ນວ່າ

‘ອາຊີບແຫ່ງຫຍິດນ້ຳຕາ’?

ຊື່ທາງວິທະຍາສາດຂອງໝາກເດືອຍສາຍພັນທີ່ພົບໄດ້ງ່າຍແມ່ນຊື່ວ່າ *Coix lacryma-jobi*. ໃນພາສາລາຕິນ, ຄຳວ່າ *acryma* ແປວ່າ ‘ຫຍິດນ້ຳ’. ຊື່ນີ້ແມ່ນຕັ້ງໂດຍນັກພຶກສາສາດໃນປີ 1753, ໂດຍອີງໃສ່ເລື່ອງລາວກ່ຽວກັບ ອາຊີບຈາກປື້ມໂບໂບ, ຊຶ່ງເປັນຊາຍທີ່ເຊື່ອວ່າພະເຈົ້າໄດ້ທົດສອບຄວາມສັດທາຂອງລາວຈາກຄວາມເຈັບເປັນ, ຄວາມສູນເສຍ ແລະ ຄວາມທຸກຍາກ.

ທ່ານສາມາດຮຽນຮູ້ປະຫວັດ ແລະ ຄວາມເປັນມາຂອງໝາກເດືອຍ ແລະ ເຄື່ອງນຸ່ງປະເພນີວັດທະນະທັມຂອງບັນດາຊົນເຜົ່ານ້ອຍໃຫຍ່ໃນລາວ, ມຽນມາ ແລະ ໄທໄດ້ທີ່ງານວາງສະແດງ ‘ເມັດພືດແຫ່ງວັດທະນະທັມ: ຈາກຊີວະພຶດສູ່ຜົນງານທັດຖະກຳ’ ທີ່ ສູນສິລະປະ ແລະ ຊົນເຜົ່າວິທະຍາ, ແຂວງຫຼວງພະບາງ. ງານວາງສະແດງຊຸດພິເສດນີ້ແມ່ນຈັດວາງສະແດງຈົນເຖິງວັນ ເດືອນກັນຍາ ປີ 2018. www.taeclaos.org.

ອີງຕາມການຄົ້ນຄ້ວາຂອງ ດຣ. ຢູກິໂນເອ ໂອຊິອາອິ, ໂດຍກວ່າ ເປັນເວລາຫຼາຍທົດສະວັດທີ່ຊົນເຜົ່ານ້ອຍໃຫຍ່ນິຍົມໃຊ້ແກ່ນໝາກເດືອຍເຂົ້າໃນການຮັກສາດ້ານການແພດ ແລະ ເຮັດເປັນເຄື່ອງປະດັບ. ໝາກເດືອຍໃນລາວເປັນພັນທີ່ສາມາດຮັບປະທານໄດ້ ແລະ ປຸງແຕ່ງເປັນອາຫານວ່າງຂອງທວານໃນທ້ອງຖິ່ນ. ແກ່ນຂອງໝາກເດືອຍມີລັກສະນະເປືອກແຂງ, ມີສີ່ເຫຼື້ອມ ແລະ ມີຮູທາງກາງ ເຮັດໃຫ້ງ່າຍຕໍ່ການຮ່ອຍປັກເປັນເສັ້ນ. ບັນດາຊາງສິລະປະຈະເກັບເອົາແກ່ນໝາກເດືອຍຕາມແຄມທາງ ຫຼື ແຄມນ້ຳ, ຫຼັງຈາກນັ້ນກໍຈະມາຄັດເລືອກເອົາເມັດທີ່ສວຍງາມ, ມີລັກສະນະສີ ແລະ ຂະໜາດທີ່ຄ້າຍກັນແລ້ວນຳມາຮ່ອຍຕົກແຕ່ງໃສ່ແຜ່ນແພ.

ຊົນເຜົ່າກາລັນ ຫຼື ກະຫຼ່ຽນ ຈະນິຍົມແກ່ນທີ່ມີລັກສະນະຍາວ ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ຍິງທີ່ແຕ່ງງານແລ້ວຈະໃຊ້ປະດັບຕົກແຕ່ງເທິງເສື້ອນຸ່ງ. ຍິງສາວທີ່ຍັງບໍ່ທັນແຕ່ງງານຈະນຸ່ງຊຸດກະໂປງຍາວສີຂາວ, ແລະ ພາຍຫຼັງທີ່ແຕ່ງດອງແລ້ວ, ພວກເຂົາຈະປ່ຽນມານຸ່ງສີ່ມິດພອມກັບປະດັບຕົກແຕ່ງເຄື່ອງນຸ່ງດ້ວຍແກ່ນໝາກເດືອຍທີ່ມີລວດລາຍສວຍງາມ ແລະ ສີ່ນຸ່ງຍາວ. ກຸ່ມຊົນເຜົ່າກາລັນຂອງມຽນມາຈະນິຍົມແກ່ນໝາກເດືອຍທັງສີຂາວ ແລະ ສີດັບໝູ, ກົງກັນຂ້າມກັບຊົນເຜົ່າກາລັນຂອງໄທຈະເລືອກເອົາພຽງສີຂາວລ້ວນເທົ່ານັ້ນ.

ຊົນເຜົ່າອາຄຳ ນັບວ່າເປັນໜຶ່ງໃນກຸ່ມຊົນເຜົ່າທີ່ໂດດເດັ່ນກຸ່ມໜຶ່ງໃນລາວ, ມຽນມາ, ໄທ ແລະ ພາກໃຕ້ຂອງຈີນ, ແລະ ຍັງເປັນຊົນເຜົ່າດຽວໃນເຂດອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ທີ່ໃຊ້ແກ່ນໝາກເດືອຍທຸກຂະໜາດສີ (ທັງຂະໜາດນ້ອຍໃຫຍ່, ທັງລັກສະນະ

ກົມ ແລະ ເປັນທ່ອນຍາວ) ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍແມ່ນນິຍົມໃຊ້ຕົກແຕ່ງເຄື່ອງນຸ່ງທີ່ມ, ເຄື່ອງປະດັບຫົວ, ກະເປົາຖື ແລະ ຜ້າແຕ່ງພັນຂາຕ່າງໆ. ສຳລັບເຜົ່າອາຄາ ແມ່ນຖາງປ່າເຮັດໄຮສະເພາະ ເພື່ອປູກຕົ້ນໝາກເດືອຍໃຫ້ໄດ້ໝາກ, ແມ່ຍິງຊົນເຜົ່າອາຄາທາງພາກເໜືອຂອງລາວ ແລະ ໄທຍັງລິຊີໃນການຂາຍເຄື່ອງທັດຖະກຳທີ່ເຮັດຈາກແກ່ນໝາກເດືອຍເຊັ່ນ ສາຍແຂນ ແລະ ສາຍແອວຕ່າງໆ.

ບາງກຸ່ມຊົນເຜົ່ານ້ອຍຂອງຊົນເຜົ່າຊົນ ທີ່ອາໄສຢູ່ລັດຊົນຂອງມຽນມາ ແມ່ນນິຍົມປະດັບສີ່ນ ຫຼື ເຄື່ອງປະດັບຫົວດູ່ວຍໝາກເດືອຍລັກສະນະຫຍິດນ້ຳ ແລະ ເປັນທ່ອນຍາວ. ພວກເຂົາຈະມີວິທີການຕົກແຕ່ງທີ່ເປັນເອກະລັກໃສ່ຊຸດປະເພນີວັດທະນະທັມທີ່ມີການຕົກແຕ່ງເປັນຍອຍສວຍງາມ ແລະ ໃນເວລາທີ່ຍາງ ຫຼື ພ້ອມຈະເຮັດໃຫ້ມີສຽງດັງເປັນຈັ່ງຫວະ, ເບິ່ງແລ້ວງາມອອນຊ່ອຍໄປອີກແບບ.

ໃນເມື່ອກ່ອນ ການນຸ່ງຖືເຄື່ອງປະດັບທີ່ປະດັບດ້ວຍແກ່ນໝາກເດືອຍແມ່ນເປັນຫີນິຍົມ ແລະ ພົບເຫັນກັນຫຼາຍ, ແຕ່ມາໃນປະຈຸບັນແກ່ນໝາກເດືອຍແມ່ນນັບມື້ນັບຫາຍາກ. ສາເຫດຍ້ອນການຜະລິດລູກໝາກຕົກແຕ່ງສີ່ນທີ່ເຮັດຈາກພະລາສຕິກ ທັງລາຄາກໍ່ຖືກຫາໄດ້ງ່າຍ ແລະ ງ່າຍໃນການຖັກຮ່ອຍ. ຕາມໝູ່ບ້ານຕ່າງໆ ຜູ້ເຖົ້າຜູ້ແກ່ປະຊາຊົນທ້ອງຖິ່ນກໍ່ຍຸດການປູກຝັງຕົ້ນໝາກເດືອຍ ແລະ ໄວໜຸ່ມກໍ່ທັນມານິຍົມເຄື່ອງນຸ່ງຖືແບບຕາເວັນຕົກ. ປາກົດການຫາຍໄປຂອງເມັດພືດແກ່ນໝາກເດືອຍໃນການຕົກແຕ່ງຊຸດວັດທະນະທັມປະເພນີນີ້ ເປັນສິ່ງໜຶ່ງທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນເຖິງການປ່ຽນແປງໄປຂອງວັດທະນະທັມຂອງຊຸມຊົນທ້ອງຖິ່ນຂອງຊົນເຜົ່າຕ່າງໆ.

Karen women in Myanmar

Job's Tear Plant

The Plant Species

Job's tears (genus: *Coix*, family: Gramineae) is a grass with long stems and leaves that resemble corn. The four wild species and three wild varieties of Job's tears are all native to the Southeast Asia region. They are often found on river edges or in swamps in natural habitats, and also grow as a weed in open spaces or along roads in villages. The *Coix lacryma-jobi* species is most common.

Akha woman and child in Thailand

Why the name

“Job's Tears”?

The scientific name of the teardrop common variety of the plant is *Coix lacryma-jobi*. In Latin, *lacryma* means “tears”. This name was assigned by famed botanist Linnaeus in 1753, referring to the biblical story of Job, a devout man whose faith was tested by God through sickness, loss of his family, and poverty.

The Karen prefer the tube-shaped seeds, which married women use to decorate their blouses. Before marriage, girls wear a long, plain white dress. Once they take a husband, they switch to a dark colored shirt with complex designs in hundreds of thin Job's tears seeds, and a tube skirt. The Karen of Myanmar tend to prefer both the white and brown coloured beads while the Karen of Thailand select a brilliant white.

The Akha, one of the most recognisable ethnic groups of Laos, Myanmar, Thailand, and southern China, are the only group in mainland Southeast Asia to use all four shapes (small and round, large and round, tube, and teardrop) of the bead, which they apply to clothing, headdresses, bags, and leg covers. It is common for Akha families to have a shifting agriculture field where they grow Job's tears specifically for this purpose. Entrepreneurial Akha women in northern Laos and Thailand are also known to sell handicrafts such as bracelets and belts, featuring the seed.

Some sub-groups of the Chin ethnic group, of the Chin State in Myanmar, decorate their skirts or headdresses with two shapes of seeds – teardrop and tube. They employ a

unique way of attaching these to their ceremonial costumes, preferring long fringes or tassels. While walking or dancing the seeds knock against one another, creating a delicate rattle which is part of their charm.

While once ubiquitous in traditional wear, it is now harder and harder to find Job's tears today. Plastic beads come in a rainbow of colours, are inexpensive and widely available in markets, and are convenient to string. Villages which have been resettled or are no longer in subsistence farming may not cultivate the plants, and young people often prefer western-style clothing. The demise of this tiny, little-known seed in traditional costume is just one indicator of the profound changes many of these ethnic communities are undergoing.

To learn more about Job's tears and traditional clothing of ethnic minority groups in Laos, Myanmar, and Thailand, visit “Seeds of Culture: From Living Plants to Handicrafts” at the Traditional Arts and Ethnology Centre in Luang Prabang. This special exhibition, guest curated by ethnobotanist Dr. Yukino Ochiai, is on display until September 2018. www.taeclaos.org.